

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Кафедра економічного аналізу і фінансів

Дар'я БУКРЕЄВА
Олена ЄРМОШКІНА

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа та страхування»

освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Дніпро
НТУ «ДП»
2022

Рекомендовано до видання навчально-методичним відділом (протокол № 8 від 19.08.2022) за поданням науково-методичної комісії спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування (протокол № 9/1 від 15.07.2022)

Букреєва Д.С.

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційних робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування» / Д.С. Букреєва, О.В. Єрмошкіна; Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка». - Д.: НТУ «ДП», 2022. – 54 с.

Авторки:

Букреєва Д.С. – к.е.н., доц., завідувачка кафедри ЕАФ

Єрмошкіна О.В. – д.е.н., проф., професор кафедри ЕАФ

Наведено загальні вимоги до організації процесу підготовки, виконання, оформлення та захисту кваліфікаційних робіт здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з урахуванням вимог галузевого стандарту вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Викладено основні вимоги до змісту, структурних елементів, тематики, порядку виконання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи магістра. Наведено орієнтовний перелік тем кваліфікаційних робіт.

Рекомендації орієнтовано на активізацію дослідницького етапу навчальної діяльності студентів.

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ І ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА	7
2.1. Вибір теми кваліфікаційної роботи	7
2.2. Складання плану кваліфікаційної роботи	9
2.3. Оформлення завдання	9
2.4. Підбір літератури та її аналіз	9
2.5.Збір практичних даних для експериментальних досліджень	11
2.6. Виконання кваліфікаційної роботи	11
2.7. Апробація та публікація результатів кваліфікаційної роботи	12
2.8. Рецензування, перевірка на плагіат та подання до захисту кваліфікаційної роботи	12
2.9. Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи	15
3.СТРУКТУРА І ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА	17
3.1. Загальні вимоги	17
3.2. Вимоги до композиційної структури кваліфікаційної роботи	17
3.3. Структура та зміст вступу до кваліфікаційної роботи	19
3.4. Структура та зміст до основної частини кваліфікаційної роботи	21
4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА	25
5. КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНОЮ РОБОТОЮ	30
6.ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА	31
6.1. Порядок захисту кваліфікаційної роботи	31
6.2. Критерії оцінки кваліфікаційної роботи	32
ДОДАТКИ	37

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Кваліфікаційна робота бакалавра є завершальним етапом отримання кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Кваліфікаційна робота бакалавра є узагальненням попередніх наукових пошуків студента в процесі його навчання в університеті, результатом його самостійної роботи і має статус інтелектуального продукту на правах рукопису. Це творча робота, під час якої студенту необхідно продемонструвати вміння користуватись науковою літературою, аналізувати фінансово-економічні показники діяльності суб'єкта господарювання та/або фінансової установи, володіти комп'ютерними інформаційними системами та технологіями, тобто фундаментальними знаннями і вміннями, яких достатньо для виконання завдань і обов'язків визначеного рівня професійної підготовки.

Якісне виконання наукової роботи та кваліфіковане подання результатів досліджень, рівень їх обґрунтованості та достовірності залежить від рівня засвоєння студентом таких нормативних дисциплін підготовки, як «Фінанси підприємств», «Економічний аналіз», «Фінансовий аналіз», «Фінансовий ринок», «Банківські операції», «Банківська система».

Метою виконання кваліфікаційної роботи бакалавра є систематизація, закріплення і розширення теоретичних та практичних знань у галузі фінансів, банківської справи та страхування; виявлення уміння застосовувати набуті знання при вирішенні конкретних економічних та виробничих задач; розвиток навичок ведення самостійної роботи і застосування методик дослідження при вирішенні питань ефективності функціонування суб'єкта господарювання та/або фінансової установи.

Основними програмними результатами навчання є:

Шифр РН	Результат навчання
ПР06	Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач
ПР08	Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти
ПР09	Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію
ПР11	Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування
ПР13	Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів
ПР16	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати

ПР18	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні
ПР19	Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань
ПР20	Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення
ПР24	Знати, розуміти та застосовувати базові принципи фінансової корпоративної культури як елементу розвитку соціально відповідального, вільного та демократичного суспільства
ПР25	Знати, розуміти та послуговуватись при прийнятті професійних рішень Кодексом фінансової етики та принципами фінансової етичної поведінки як основи забезпечення сталості розвитку фінансових ринків

Успішне виконання і захист кваліфікаційної роботи засвідчує сформованість у студента інтелектуальних якостей та є достатнім для присвоєння йому кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування».

Методичні рекомендації ґрунтуються на вимогах чинного законодавства України «Про освіту», «Про вищу освіту», ОПП зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, а також положень ДСТУ 3008:2015 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення», ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання». Загальні положення та правила складання» та чинних у НТУ «ДП» «Оформлення рукописів навчальних і довідкових видань та методичних рекомендацій».

Згідно з чинним законодавством, здобуття кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування» підтверджується державною атестацією, яка здійснюється державною екзаменаційною комісією у формі прилюдного захисту кваліфікаційної роботи.

Бакалавр - освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі повної загальної середньої освіти (або на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста) здобула базову вищу освіту, фундаментальні і спеціальні уміння та знання щодо узагальненого об'єкта праці (діяльності), достатні для виконання завдань та обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

Ця характеристика фахівця кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування» повинна бути підтверджена якісним виконанням кваліфікаційної роботи бакалавра, яка є результатом особистої самостійної роботи студента, має внутрішню єдність і логіку викладу матеріалу, підтверджується теоретичною та практичною цінністю, кваліфікованим викладенням матеріалу та сучасною формою подання її результатів на відкритому засіданні державної екзаменаційної комісії.

Таким чином, кваліфікаційна робота бакалавра – це науково-прикладна робота, яка передбачає вирішення однієї із задач підвищення ефективності використання фінансових ресурсів конкретного суб'єкта господарювання або розпорядника фінансових ресурсів на рівні місцевого самоврядування, виявлення чинників, що гальмують досягнення високого рівня ефективності використання фінансових ресурсів, обґрунтування конкретних заходів, які підвищують ефективність їх використання.

Кваліфікаційна робота передбачається на завершальному етапі здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих результатів навчання (компетентностей) вимогам Стандарту вищої освіти першого рівня за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування та освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування».

Кваліфікаційна робота має бути перевірена на плагіат (відповідно до Положення НТУ ДП, затвердженого наказом ректора № 146 а-г від 04.07.2018 р.).

Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена у репозиторії університету в місячний термін після закінчення роботи екзаменаційних комісій.

Відповідальність за коректність та достовірність поданої в роботі інформації, правильність розрахунків, якість оформлення та обґрунтованість отриманих висновків несе здобувач вищої освіти – виконавець кваліфікаційної роботи.

2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ І ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Структурно-логічна схема підготовки та виконання кваліфікаційної роботи бакалавра представлена на рис. 2.1.

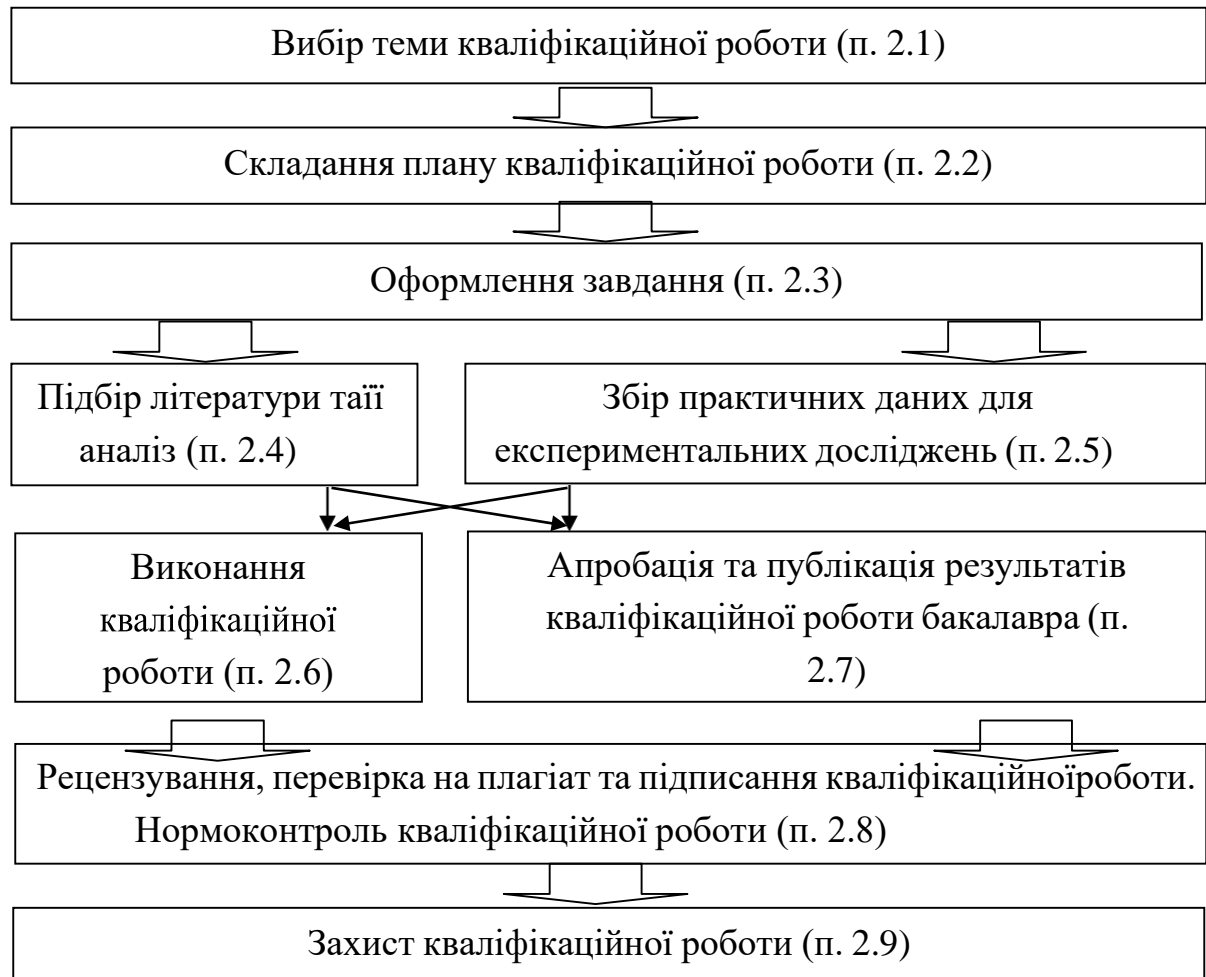

Рис. 2.1 – Структурно-логічна схема підготовки та виконання кваліфікаційної роботи бакалавра

2.1. Вибір теми кваліфікаційної роботи

Вибір теми кваліфікаційної роботи є важливим етапом проведення дослідження.

Тематика кваліфікаційних робіт бакалаврів обумовлена специфікою кафедри економічного аналізу і фінансів та повинна відповідати вимогам освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Тема кваліфікаційної роботи бакалавра – це формулювання об’єкта й предмета дослідження, задачі, яку планується вирішити. Вона має задовольняти такі основні положення:

- бути актуальною;
- відповідати сучасному стану економіки та фінансів;
- відображати перспективи розвитку фінансових відносин із урахуванням останніх наукових досягнень;
- бути спрямованою на вирішення задач, що поставлені перед підприємством та/або фінансовою установою;
- стимулювати до пошуку нових рішень щодо поліпшення фінансової діяльності підприємства та/або фінансової установи відповідно до обраної теми;
- передбачати вибір оптимального рішення поставленого завдання на основі застосування ефективних економіко-математичних методів моделювання розвитку економічних систем.

У назві бажано не використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру. Треба уникати назв, що починається зі слів «Дослідження питання...», «Дослідження деяких шляхів...», «Деякі питання...», «Матеріали до вивчення...», «До питання...» тощо, в яких не відображено в достатній мірі сутність проблеми дослідження.

Вибір теми кваліфікаційної роботи бакалавра повинен ґрунтуватися на принципі обґрунтованого перегляду вже відомих науці теоретичних положень з нових позицій, під новим кутом зору, при найбільш високому технічному рівні прийняття управлінських рішень в галузі фінансів.

При обранні теми дослідження студенту необхідно також ознайомитися з аналітичними оглядами і статтями в спеціальних періодичних виданнях, консультуватися зі спеціалістами-практиками, які володіють інформацією про важливі питання, які мало вивчені в науці і потребують більш глибокого дослідження.

Тематику досліджень розробляє та пропонує випускова кафедра (додаток А). Проте студенту надається право самостійного вибору теми кваліфікаційної роботи. Вибір теми повинен супроводжуватись мотивацією доцільності виконання та оцінкою перспектив інформаційного забезпечення кваліфікаційної роботи. Зміна студентом теми роботи без погодження з його науковим керівником неприпустима.

Сформований список тем, обраних бакалаврами й узгоджених з їх науковими керівниками, затверджується на засіданні кафедри і передається в деканат фінансово-економічного факультету для включення до наказу.

Теми кваліфікаційних робіт повинні бути остаточно обрані та закріплені за студентами в строки, встановлені кафедрою, на основі поданих ними особистих заяв.

Тематика кваліфікаційних робіт та склад наукових керівників затверджуються наказом ректора університету.

2.2. Складання плану кваліфікаційної роботи

План кваліфікаційної роботи бакалавра повинен розкривати зміст обраної теми та відповідати поставленим меті та задачам дослідження. Він розробляється після затвердження теми кваліфікаційної роботи студентом самостійно й узгоджується з науковим керівником з урахуванням вимог до структури та змісту кваліфікаційної роботи (Розділ 3 методичних рекомендацій).

2.3. Оформлення завдання

Після затвердження теми та обговорення з науковим керівником плану кваліфікаційної роботи студент оформлює завдання з підготовки роботи. Головною метою складання завдання є встановлення календарного плану виконання роботи, який має відповідати графіку навчального процесу на відповідний навчальний рік та змістовному наповненню окремих розділів кваліфікаційної роботи бакалавра.

Завдання додається до готового варіанту кваліфікаційної роботи і є його невід'ємною частиною.

2.4. Підбір літератури та її аналіз

Одним з важливих етапів написання кваліфікаційної роботи бакалавра, який забезпечує обґрунтованість результатів дослідження та їх достовірність, є пошук та аналіз літературних джерел.

Відповідно до обраної теми студент здійснює пошук, систематизацію та ретроспективний аналіз джерел науково-методичної інформації.

Для успішного написання кваліфікаційної роботи студенту необхідно використовувати: чинні законодавчі та нормативні акти; матеріали, опубліковані у фахових періодичних вітчизняних та закордонних виданнях, монографіях, авторефератах дисертацій; рукописи звітів про науково-дослідні роботи, дисертації, матеріали переддипломної практики та статистичні звіти.

Для підбору джерел інформації доцільно використовувати:

1. Наукові публікації, що індексуються у міжнародних наукометричних базах (наприклад, Scopus, Index Copernicus), у т.ч. електронні бази наукових статей SSRN, Google Scholar, Research Gate, Academia.edu.

2. Наукові публікації у виданнях, визначених Міністерством освіти і науки України, як фахові з економічних наук (наприклад, Економічний простір, Фінанси України, Економічний вісник НГУ, Актуальні проблеми економіки, Бізнес-інформ, Вісник НБУ тощо).

3. Статистичні довідки державного комітету статистики України (www.ukrstat.gov.ua) та офіційні паперові версії видання статистичного матеріалу.

4. Електроні публікації:

– Міністерства фінансів України (www.minfin.gov.ua, www.index.minfin.com.ua);

– Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (www.me.gov.ua);

– Урядового порталу – єдиного веб-порталу органів виконавчої влади України (www.kmu.gov.ua);

– НБУ (www.bank.gov.ua/control/uk/index);

– Асоціації українських банків (www.aub.org.ua);

– Незалежної асоціації банків України (www.nabu.ua);

– Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (www.nssmc.gov.ua);

– Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (www.nfr.gov.ua);

– веб-сайтів підприємств, фінансових установ та видань інших країн.

Глибина ретроспективного аналізу фахових науково-методичних джерел для рівня підготовки «бакалавр» складає не менше 30 джерел.

Вивчення літератури за обраною темою доцільно починати з загальних робіт, щоб одержати уяву про основні питання, які стосуються обраної теми, а потім переходити до пошуку нового матеріалу.

Рекомендується підбирати літературу не тільки суто за темою кваліфікаційної роботи, але і за близькими темами до обраної. При цьому треба опрацьовувати літературу, яка висвітлює як теорію, так і практику за напрямом досліджуваної теми. Перевагу слід надавати виданням і статтям, які опубліковані за останні 3-5 років.

Вивчення наукових публікацій бажано проводити у наступній послідовності:

– загальне ознайомлення з текстом літературного джерела в цілому по його змісту;

– швидкий перегляд всього змісту;

– читання у порядку послідовності розташування матеріалу;

– вибіркоче читання певної частини твору;

– конспектування матеріалу, який є цікавим з точки зору розробки обраної теми дослідження;

– критична оцінка законспектованого, його редагування і запис фрагменту тексту майбутньої кваліфікаційної роботи бакалавра, в якому подається критичний аналіз літературного джерела, а також можливі шляхи удосконалення існуючих досліджень.

2.5. Збір практичних даних для експериментальних досліджень

В процесі вивчення літературних джерел та визначення мети і завдань дослідження студент формує перелік вхідних даних, які необхідно зібрати для виконання кваліфікаційної роботи бакалавра. Збір даних виконується при проходженні студентом переддипломної практики на підприємстві, організації та/або установі – в залежності від обраної ним теми, що досліджується.

Джерелами фактичної інформації є звітні дані підприємства, організації та/або установи; планові і фактичні показники фінансово-господарської його (її) діяльності за останні 3-5 років; документація бухгалтерської, статистичної і поточної звітності; дані фінансового і податкового обліку; опитування фахівців підприємства, організації та/або установи, аналітична і оперативна інформація.

З метою швидкого та якісного збору вхідних даних студент повинен розробити таблиці для збору матеріалу на практиці у електронних таблицях Excel, і погодити зміст цих таблиць зі своїм науковим керівником. В подальшому, зібраний матеріал є необхідною складовою додатків до кваліфікаційної роботи бакалавра.

При зборі статистичних даних студент повинен забезпечити їх достовірність для проведення дослідження. Аналіз і узагальнення зібраного матеріалу проводиться відповідно до вимог діючих методик і розроблених програм.

2.6. Виконання кваліфікаційної роботи

Відповідно до «Положення про організацію атестації здобувачів вищої освіти НТУ

«Дніпровська політехніка» студент, виконуючи кваліфікаційну роботу, повинен:

- обрати й узгодити з керівником тему роботи;
- отримати завдання на кваліфікаційну роботу;
- самостійно виконувати кваліфікаційну роботу, використовуючи матеріали передатестаційної практики, методичне та інформаційне забезпечення;
- систематично відвідувати консультації керівника роботи;
- сприймати зауваження та оперативно виконувати методичні вказівки керівників;
- щотижня інформувати керівника про хід виконання завдання на кваліфікаційну роботу;
- подати готовий матеріал на перевірку керівнику роботи;
- отримати рецензію на кваліфікаційну роботу;

– подати кваліфікаційну роботу, підписану керівником, та її електронний примірник відповідальній особі кафедри (нормоконтролеру) для перевірки рівня запозичень;

– підготувати доповідь про основні положення кваліфікаційної роботи;

– надати відповідь на зауваження керівника роботи, рецензента відповідно до графіка захистити роботу на засіданні екзаменаційної комісії, дотримуючись регламенту.

Підготовка кваліфікаційної роботи бакалавра є формою самостійної роботи студента. У той же час йому надається можливість відвідувати консультації наукового керівника, в ході яких обговорюються усі проблеми і питання, що виникають під час підготовки кваліфікаційної роботи. Відповідно до затверджених у завданні термінів виконання кваліфікаційної роботи студент надає на перевірку науковому керівнику завершені розділи роботи.

Остаточний варіант кваліфікаційної роботи оформлюється з урахуванням усіх зауважень наукового керівника та подається до державної екзаменаційної комісії у строк, встановлений у завданні, але не пізніше, ніж за тиждень до офіційного початку роботи державної екзаменаційної комісії з захисту кваліфікаційних робіт, встановленого графіком учбового процесу.

2.7. Апробація результатів кваліфікаційної роботи бакалавра

Апробація кваліфікаційної роботи бакалавра здійснюється на наукових конференціях, включаючи щорічну студентську науково-практичну інтернет-конференцію, яка проходить у НТУ «Дніпровська політехніка», круглих столах, нарадах з питань розвитку фінансової системи.

2.8. Рецензування, перевірка на плагіат та подання до захисту кваліфікаційної роботи

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу, студент зобов'язаний подавати кваліфікаційну роботу на перевірку науковому керівнику частинами у встановленні в завданні строки. В разі недотримання студентом календарного графіку виконання кваліфікаційної роботи, він може бути не допущений до захисту.

Кваліфікаційна робота рецензується науковим керівником та зовнішнім рецензентом (фахівцем підприємства, організації та/або установи, яка є практичною базою дослідження в кваліфікаційній роботі).

В разі відсутності зовнішньої рецензії на кваліфікаційну роботу вона вважається такою, що не носить реального характеру, про що науковий керівник має зазначити у

відгуку. В такому випадку обов'язково готується внутрішня рецензія фахівцем спорідненої кафедри в межах галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

У відгуку керівник зазначає мету кваліфікаційної роботи; обґрунтовує актуальність обраної теми та її відповідність освітній програмі «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування; зазначає основні результати дослідження, отримані студентом; дає характеристику роботи з керівником та ступеня самостійності виконання роботи; оцінює виконання презентації та дотримання стандартів з оформлення кваліфікаційної роботи; дає попередню оцінку кваліфікаційної роботи і висновок про можливість присвоєння студенту кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування» (додаток Б).

У зовнішній рецензії (додаток В) рецензентом відзначається значення дослідження даної теми для підприємства та/або фінансової установи, що є об'єктом дослідження, її актуальність, наскільки успішно студент впорався з розглядом теоретичних та практичних питань. Потім дається характеристика кожного з розділів роботи. У висновку рецензент викладає свою точку зору про загальний рівень кваліфікаційної роботи бакалавра та оцінює її.

Науковий керівник, рецензент та нормоконтролер підписують пояснювальну записку до кваліфікаційної роботи бакалавра після того, як робота буде переплетена.

Нормоконтроль та перевірка на плагіат кваліфікаційної роботи

Для забезпечення належної якості виконання кваліфікаційна робота підлягає обов'язковому нормоконтролю за дотриманням встановлених вимог до оформлення та перевірки на плагіат з метою дотримання академічної доброчесності.

Відповідно до «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у НТУ «Дніпровська політехніка» (зі змінами та доповненнями, затвердженими Вченою радою НТУ «Дніпровська політехніка» від 26.03.2019 р.). Положенням встановлено:

- засади політики Університету щодо запобігання поширенню плагіату в письмових роботах учасників освітнього процесу;
- формування культури коректної роботи із джерелами інформації;
- дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань;
- активізація самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору;
- відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

Оскільки кваліфікаційна робота бакалавра є письмовою роботою, то вона є навчально-науковою роботою на завершальному етапі здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих здобувачами результатів навчання (компетентностей) вимогам стандартів вищої

освіти. Відповідно в кваліфікаційній роботі неприпустимий Академічний Плагіат, як оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (ст. 69 ЗУ «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556- VII).

Академічний плагіат є неприпустимий у таких його видах:

- плагіат фрагментів письмових робіт та повних текстів;
- плагіат ідей, даних, моделей, ілюстрацій тощо;
- відсутність належних посилань за відсутності привласнення авторства;
- помилки цитування.

Не допустимий є самоплагіат, тобто публікація однієї і тієї самої наукової роботи (цілком або з несуттєвими змінами) в декількох виданнях, а також повторна публікація (цілком або з несуттєвими змінами) раніше оприлюднених статей, монографій, інших наукових робіт як нових наукових робіт; дуплікація наукових результатів – публікація повністю чи частково одних і тих самих наукових результатів у різних статтях, монографіях, інших наукових працях як нових результатів, які публікуються вперше

Не допускаються також фабрикація та фальсифікація.

Перевірка рівня запозичень у письмових роботах здобувачів вищої освіти здійснюється відповідальним співробітником випускової кафедри або нормоконтролером відповідно до графіка підсумкової атестації (не пізніше ніж за три дні до захисту роботи). Після перевірки кваліфікаційної роботи на плагіат за допомогою спеціальної програми, визначену відділом внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, відповідальна особа/нормоконтролер видає здобувачу вищої освіти довідку про відсутність плагіату (відсоток запозичень) в кваліфікаційній роботі.

Нормоконтроль здійснює уповноважений співробітник кафедри згідно з затвердженим на кафедрі графіком проходження нормоконтролю.

У встановлені графіком строки студент зобов'язаний особисто подати нормоконтролеру роздрукований (але не переплетений) екземпляр повністю завершеної та належним чином оформленої кваліфікаційної роботи.

Студент зобов'язаний протягом 1-3 днів після проходження нормоконтролю усунути зауваження щодо оформлення кваліфікаційної роботи.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи враховує якість її оформлення та ступінь доопрацювання за зауваженнями нормоконтролера при написанні відгука керівника.

Кваліфікаційні роботи, що пройшли нормоконтроль, після усунення зауважень щодо їх оформлення можуть бути подані до переплетення.

Кваліфікаційна робота бакалавра переплітається у тверду обкладинку. В кінець роботи вшивають 5 порожніх файлів.

В зазначені вище файли студент повинен розмістити:

1. Замовлення на виконання кваліфікаційної роботи на бланку підприємства та/або фінансової установи із підписом відповідальної особи та бажано печаткою **(додаток Г)**.

2. Зовнішню рецензію на бланку підприємства та/або фінансової установи із підписом відповідальної особи (рецензента) та бажано печаткою **(додаток В)**.

3. Відгук наукового керівника за його особистим підписом **(додаток Б)**.

4. Результати апробації результатів дослідження кваліфікаційної роботи (тези конференції).

5. Довідку про відсутність плагіату (відсоток запозичень) в кваліфікаційній роботі, яку видає відповідальний за перевірку кваліфікаційних робіт на плагіат/нормоконтролер.

Якщо захист та частина кваліфікаційної роботи (або уся робота) виконуються однією з офіційних мов ЄС (зокрема, англійською, німецькою, французькою, іспанською, польською) студент зобов'язаний подати один екземпляр перекладу доповіді у додатку до роботи з підписом консультанта з іноземної мови.

Секретарю кафедри необхідно передати електронну версію погодженої з науковим керівником кваліфікаційну роботу у форматі .pdf, отримати документ-підтвердження про надання електронної версії кваліфікаційної роботи та наклеїти його на внутрішньому боці обкладинки кваліфікаційної роботи. Збір кваліфікаційних робіт в електронному вигляді проводиться з метою подальшої передачі матеріалів до репозиторію університету.

Нормоконтролер підписує кваліфікаційну роботу тільки у переплетеному вигляді, за умов наявності всіх необхідних супровідних документів, розміщених у файлах, одного екземпляру демонстраційного матеріалу та підпису наукового керівника й зовнішнього рецензента кваліфікаційної роботи.

2.9. Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи

У ході підготовки до захисту кваліфікаційної роботи студент готує до захисту доповідь та презентацію.

У доповіді слід відобразити актуальність теми, подати короткий зміст виконаного дослідження, обґрунтувати висновки і пропозиції, отримані в результаті проведеного дослідження. Доповідь має бути логічною та послідовною, містити найбільш важливі результати дослідження.

В якості ілюстрації свого виступу студент готує презентацію в редакторі Power Point у корпоративному стилі, яка має таку структуру:

- титульний аркуш (тема дослідження, ПІБ наукового керівника, ПІБ студента);

- мета, об'єкт, предмет дослідження;

- задачі, що були вирішені в дослідженні;

- 2-3 слайди за результатами теоретичного дослідження обраної теми (результати розділу 1 кваліфікаційної роботи);

- 3-5 слайдів, що відображають основні результати аналіз фінансово-господарської діяльності об'єкта дослідження (результати розділу 2 кваліфікаційної роботи);

- 2-4 слайдів, що відображають результати розділу 3 кваліфікаційної роботи.

Основні результати дослідження бажано представляти у вигляді графіків, таблиць, діаграм, які забезпечують наочність доповіді та її краще викладення.

Для захисту студент готує демонстраційний матеріал для членів Державної екзаменаційної комісії – роздруковує презентацію у 4-х екземплярах та оформлює титульний аркуш демонстраційного матеріалу згідно із встановленим зразком (додаток Д).

3. СТРУКТУРА І ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

3.1. Загальні вимоги

При підготовці кваліфікаційної роботи бакалавра студент повинен дотримуватись певних вимог:

– робота, подана на здобуття кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування» за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування виконується державною мовою України. За бажанням студента частина роботи може бути виконана та подана до захисту однією з офіційних мов ЄС (зокрема, англійсько., німецькою, французькою, іспанською, польською). В цьому випадку призначається консультант з іноземної мови, якщо науковий керівник не має підтвердження рівня володіння обраною мовою на рівні B2;

– робота готується кожним студентом індивідуально;

– результати роботи повинні бути апробовані на конференціях;

– робота повинна розкрити вміння студента стисло, логічно та аргументовано викладати матеріал дослідження. Текст повинен бути без граматичних і стилістичних помилок, а оформлення – відповідати вимогам, що встановлені до робіт, поданих до друку;

– при написанні роботи студент обов'язково повинен подавати посилання на автора та джерело, звідки запозичені матеріали та/або окремі результати дослідження.

У випадку виявлення запозичень (плагіату) студент може бути недопущений до захисту кваліфікаційної роботи.

3.2. Вимоги до композиційної структури кваліфікаційної роботи

Композиція кваліфікаційної роботи бакалавра – це послідовність розташування її основних частин, до яких відносять основний текст (тобто розділи і підрозділи), а також частини її довідково-супровідного апарату.

Порядок розміщення наукового матеріалу повинен продемонструвати його внутрішній логічний зв'язок, сприяти розкриттю творчого задуму автора. Кваліфікаційна робота бакалавра повинна містити такі елементи композиційної структури як:

1. Титульна сторінка пояснювальної записки.
2. Завдання на виконання кваліфікаційної роботи бакалавра.
3. Реферат (українською та англійською мовами) – на окремих аркушах.
4. Зміст
5. Перелік умовних посилань (за необхідності)

6. Вступ
7. Основна частина (розділ 1, розділ 2, розділ 3)
8. Висновки (по розділах та по роботі в цілому)
9. Список використаних джерел
10. Додатки

Титульна сторінка пояснювальної записки кваліфікаційної роботи бакалавра заповнюється за суворо визначеними правилами (**додаток Е**) та підписується студентом, науковим керівником, зовнішнім рецензентом та завідувачем кафедри.

Після пояснювальної записки розміщується завдання на кваліфікаційну роботу бакалавра (**додаток Ж**).

Щороку за два тижні до дипломування на сайті кафедри економічного аналізу і фінансів (<http://eaf.nmu.org.ua/ua/>) розміщується приклад оформлення титульного аркушу пояснювальної записки та завдання із зазначенням актуального номеру наказу, дат отримання завдання та подання роботи до ДЕК. Для оформлення кваліфікаційної роботи слід використовувати саме такі (актуальні) титульний аркуш та завдання, завантаживши їх з сайту.

За завданням розташовується реферат. Реферат виконується українською та англійською мовами. Кожен з варіантів реферату повинен займати не більше 1 сторінки друкованого тексту. Реферат складають за формою, яка має такий зміст:

- прізвище та ініціали студента;
- тема кваліфікаційної роботи бакалавра;
- позначка «Кваліфікаційна робота бакалавра» спеціальність (шифр і назва), яку здобуває студент при успішному захисті кваліфікаційної роботи: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
- установа, в якій виконана кваліфікаційна робота бакалавра (НТУ «Дніпровська політехніка»);
- місто, рік;
- основні ідеї, результати та висновки кваліфікаційної роботи бакалавра;
- ключові слова роботи.

Викладення матеріалу в рефераті повинно бути стислим і точним. Необхідно використовувати синтаксичні конструкції, притаманні мові ділових документів, уникати складних граматичних зворотів. При цьому обов'язковим є використання стандартизованої термінології, уникнення маловідомих термінів і символів. Приклад оформлення реферату наведено у **додатку З**.

Наприкінці реферату наводяться ключові слова відповідною мовою. Сукупність ключових слів повинна відповідати основному змісту наукової праці, відображати тематику дослідження і забезпечувати тематичний пошук роботи. Кількість ключових

слів становить від п'яти до десяти. Ключові слова подають у називному відмінку, друкують в рядок через кому великими літерами.

Зміст кваліфікаційної роботи, містить найменування та нумерацію початкових сторінок усіх розділів та підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Якщо у кваліфікаційній роботі бакалавра вжита специфічна термінологія, використані маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їх перелік може бути поданий у роботі у вигляді окремого списку, який розміщується перед вступом.

Додатково їхнє пояснення наводиться у тексті при першому згадуванні. Скорочення, символи, позначення, які повторюються не більше двох разів, до переліку не вносяться.

Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення, а справа – їх детальну розшифровку.

3.3. Структура та зміст вступу до кваліфікаційної роботи

Вступ розкриває сутність і стан наукової задачі та її значущість, підстави і вхідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження.

У вступі подається загальна характеристика кваліфікаційної роботи у рекомендованій послідовності.

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими підходами до існуючої проблеми (завдання) студент обґрунтовує вибір теми дослідження, висвітлює зв'язок теми кваліфікаційної роботи бакалавра із сучасними дослідженнями у відповідній галузі знань, визначає актуальність та доцільність роботи для розвитку відповідного напрямку дослідження. При висвітленні стану досліджуваної проблеми (завдання) слід назвати авторів, які зробили найбільший внесок в її розробку, основні закони і нормативні акти України та міжнародного права, на яких базується робота. Висвітлення актуальності повинно бути не багатослівним: у межах однієї сторінки комп'ютерного тексту.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є кінцевий результат, який повинен бути отриманий в результаті проведення досліджень за обраною темою. Не слід формулювати мету як «уточнення...», «вивчення...», оскільки ці слова вказують на спосіб досягнення мети, а не на саму мету.

В задачах кваліфікаційної роботи бакалавра автор перелічує ті питання, які, на його думку, необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Задачі повинні викладатися у логічній послідовності, яка свідчить про глибоке розуміння автором

роботи сутності наукового дослідження, його особистого вкладу у існуючі дослідження обраного ним напрямку. Формулювання завдань можна подати, використовуючи слова типу: «систематизувати...», «визначити...», «обґрунтувати...» тощо. Як правило, виходячи із завдань дослідження, будується структура роботи. Тому завдання дослідження мають відповідати змісту розділів і підрозділів кваліфікаційної роботи бакалавра.

Об'єкт дослідження – це процес (явище), що породжує проблемну ситуацію, і обраний для вивчення. Не слід називати об'єктом дослідження конкретне підприємство та/або фінансову установу, на прикладі якого виконується робота.

Предмет дослідження – конкретна проблема (завдання), що міститься в межах об'єкту дослідження і на яку спрямовується увага при підготовці кваліфікаційної роботи.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. У об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на предмет і спрямована основна увага студента, оскільки він визначає тему кваліфікаційної роботи.

Методи дослідження. Перераховуються використані наукові методи дослідження та змістовно відзначається, що саме досліджувалось за допомогою кожного методу.

Інформаційна база. Коротко наводиться перелік джерел інформації, що були використані для написання роботи.

Наукова новизна отриманих результатів (у випадку їх наявності). Аргументовано, коротко та чітко представляються основні наукові положення, які виносяться на захист кваліфікаційної роботи.

Прикладна цінність роботи висвітлює сфери застосування отриманих результатів. Практичну цінність роботи також підтверджує факт її розгляду, схвалення та прийняття до реалізації на підприємстві, по якому вона виконана. Ця інформація повинна бути підтверджена рецензією на кваліфікаційну роботу бакалавра, отриманою на відповідному підприємстві та/або фінансовій установі. Якщо робота носить теоретичний характер (не носить реального характеру, тобто її результати не мають практичного застосування на підприємстві) треба подати відомості про наукове використання результатів дослідження або рекомендації щодо їх використання.

Апробація результатів дослідження. При наявності оприлюднення результатів кваліфікаційної роботи бакалавра зазначаються назва, місце та дата проведення конференції, на якій оприлюднені результати дослідження.

Особистий внесок (зазначається інформація про самостійність виконання та апробації результатів кваліфікаційної роботи).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи (анонсується структура кваліфікаційної роботи, зазначається її загальний обсяг).

3.4. Структура та зміст до основної частини кваліфікаційної роботи

Структура основної частини пояснювальної записки, обсяг її розділів та підрозділів залежать від теми кваліфікаційної роботи.

Основна частина кваліфікаційної роботи бакалавра складається з трьох розділів: теоретико-методичного; аналітико-діагностичного та конструктивно-рекомендаційного. Кількість сторінок в окремих розділах строго не регламентується, однак їх зміст має відповідати вимогам достатньої інформативності та обґрунтованості висновків. Всі матеріали, що не є суттєво важливими для розуміння рішення задачі дослідження, виносяться у додатки.

Зміст розділів та підрозділів основної частини кваліфікаційної роботи бакалавра повинен точно відповідати темі та цілком розкривати її. Розділи повинні показати уміння автора стисло, логічно й аргументовано, науковою мовою викласти матеріал, оформлення якого повинно відповідати вимогам до оформлення наукових робіт (звітів), викладеним у Державному стандарті ДСТУ 3008:2015.

РОЗДІЛ 1 (теоретико-методичний) повинен складатись з *трьох підрозділів*. В *першому підрозділі* першого розділу необхідно розкрити суть і економічний зміст задачі, що вирішується у кваліфікаційній роботі бакалавра, її роль, і місце у підвищенні ефективності використання фінансових ресурсів, законодавчу базу, яка стосується об'єкту кваліфікаційної роботи бакалавра. В *другому підрозділі* першого розділу необхідно проаналізувати існуючі методичні підходи до вирішення поставленої у кваліфікаційній роботі бакалавра задачі в цілому та її складових частин, у першу чергу, чинні методики на нормативні матеріали, зміст яких стосується об'єкту та предмету кваліфікаційної роботи бакалавра. В *третьому підрозділі* першого розділу необхідно проаналізувати і обґрунтувати на теоретичному рівні чинні методичні підходи до розробки основних напрямків підвищення ефективності функціонування фінансових ресурсів використання яких розглядається.

У **РОЗДІЛІ 2 (аналітично-діагностичний)** потрібно, з використанням обраних у РОЗДІЛІ 1 методик аналізу, розкрити стан використання відповідних фінансових ресурсів на підприємстві (установі, організації). Для цього необхідно дати загальну характеристику підприємства з точки зору основних напрямків його діяльності, ринкових позицій, наявності стратегічних цілей, загальних тенденцій розвитку за останні роки та перспектив на майбутнє, що має бути підтверджено аналізом динаміки відповідних даних за останні 3-5 років (*підрозділ 2.1*). Після цього слід зосередитись на більш детальному аналізі тих сторін та показників функціонування підприємства

(внутрішніх та зовнішніх), які безпосередньо пов'язані з тематикою роботи (*підрозділ 2.2*). Дуже важливо всебічно проаналізувати фінансовий стан підприємства, подати економічну інтерпретацію виявлених тенденцій, визначити причини, взаємозв'язки і можливі наслідки збереження фактичного стану використання фінансових ресурсів. Розробки, що здійснюються у розділі 2 повинні базуватися на достатній інформаційній базі, яка подається у вигляді таблиць, діаграм, графіків, схем. Слід зауважити про необхідність здійснення аналізу фактичних даних, що безпосередньо стосуються обраної тематики і дозволяють виявляти проблеми підприємства (установи, організації) з питань, що досліджуються. Таким чином, другий розділ висвітлює причинно-наслідкові зв'язки в процесі функціонування фінансів об'єкту, що розглядається, та завдання, яке потребує вирішення.

У **РОЗДІЛІ 3 (конструктивно-рекомендаційний)** необхідно обґрунтувати пропозиції щодо усунення виявлених у другому розділі недоліків і проблем, які можуть постати перед підприємством (організацією, установою) у майбутньому. Ці пропозиції повинні мати аналітичне обґрунтування кожного варіанту, розрахунок його ефективності при співставленні з альтернативними варіантами. Обраний варіант повинен бути всебічно обґрунтованим і містити як вихідні дані, так прогностичні показники використання фінансових ресурсів. На основі зіставлення очікуваних результатів по розробленим варіантам приймають рекомендації щодо найкращого з них. Доречним у виконанні цього розділу буде також рекомендація механізму впровадження запропонованих заходів.

Висновки

Після кожного розділу кваліфікаційної роботи слід дати коротке узагальнення отриманих результатів, оформивши їх в окремий підрозділ

«Висновки до розділу».

Висновок – це підсумковий синтез, тобто формулювання того нового, що внесено її автором у вивчення і рішення проблеми. Висновки за розділами повинні формулюватися за наступною схемою:

- які завдання спрямовані на досягнення мети кваліфікаційної роботи та зазначені у вступі до неї вирішені у даному розділі;
- які результати вирішення даних завдань отримані.

У **загальному висновку** (2-3 сторінки) до кваліфікаційної роботи бакалавра міститься отримане (нове, удосконалене) вихідне знання, що є новим стосовно вхідного знання, стисло узагальнюється виконане дослідження та обґрунтовується співвідношення отриманих результатів з загальною ціллю і конкретними завданнями, поставленими і сформульованими у вступі. Цей результат виноситься на обговорення

й оцінку державної екзаменаційної комісії в процесі публічного захисту кваліфікаційної роботи бакалавра.

Зміст висновку не повинен підмінюватись механічним підсумовуванням висновків, які автор зробив наприкінці кожного з розділів, а повинен містити те нове, істотне, що складає підсумкові результати дослідження та їх узагальнення.

Висновки оформлюються у вигляді пронумерованих абзаців. Їх послідовність визначається логікою побудови бакалаврського дослідження. При цьому вказується теоретична значимість і практична цінність роботи, що витікає з кінцевих її результатів.

У деяких випадках виникає необхідність зазначити шляхи продовження розробки теми, яка досліджувалась, форми і методи її подальшого вивчення, а також конкретні задачі, що необхідно вирішувати майбутнім дослідникам у першу чергу.

Список використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновку.

У списку використаних джерел обов'язково повинні бути посилання на законодавчу, нормативну, зарубіжну літературу, а також переважна кількість сучасної наукової літератури (статті, монографії в галузі економічних наук, бажано за останні 3-5 років).

На кожне наведене у переліку літературне джерело повинно бути посилання у пояснювальній записці кваліфікаційної роботи. Якщо її автор наводить у роботі ті чи інші запозичені факти або цитує роботи інших авторів, він повинен обов'язково зазначити шляхом посилання на відповідне джерело, звідки взяті наведені матеріали. Не припустимо включати до бібліографічного списку ті літературні джерела, на котрі немає посилань у тексті кваліфікаційної роботи бакалавра і котрі фактично не були використані при виконанні дослідження.

Кількість використаних джерел нормативно не врегульована і залежить від ступеня вивчення проблеми. Виходячи з досвіду підготовки кваліфікаційних робіт бакалаврів, рекомендована загальна кількість позицій в списку використаних джерел має бути не менше, ніж 30 джерел.

Додатки

Додатки є обов'язковим розділом кваліфікаційної роботи бакалавра. Матеріал, що надається в додатках, повинен містити необхідні дані,

що були базою для проведення досліджень і практичних розробок. До додатків включають допоміжні або додаткові матеріали, що ілюструють текст основної

частини кваліфікаційної роботи бакалавра, та спрямований на посилення повноти сприйняття проведеного дослідження:

- форми фінансової звітності підприємств та/або фінансових установ, що були об'єктом дослідження;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- проміжні математичні формули та розрахунки;
- ілюстрації допоміжного характеру.

На всі додатки повинні бути посилання по тексту кваліфікаційної роботи.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Загальні вимоги

Відповідно до Конституції України, Закону України «Про вищу освіту» кваліфікаційна робота бакалавра має виконуватись державною мовою.

Текст роботи повинен викладатися сучасною літературною мовою з використанням загальноприйнятої наукової термінології, не мати граматичних та стилістичних помилок.

Кваліфікаційна робота бакалавра друкується з використанням середовища Windows на одній стороні аркушу білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) у вигляді суцільного тексту, ілюстрацій і таблиць та подана до захисту в роздрукованому вигляді у твердій обкладинці.

Гарнітура шрифту типу Times New Roman 14 кегль. Міжрядковий інтервал – 1,5 (до 30 рядків на сторінці). Абзацний відступ 1,2 мм. Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 25 мм, верхнє та нижнє – 20 мм, праве – 15 мм.

Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору. Щільність тексту кваліфікаційної роботи повинна бути однаковою.

Текст основної частини кваліфікаційної роботи бакалавра поділяють на розділи та підрозділи.

Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи «РЕФЕРАТ», «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОСИЛАНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами, симетрично до тексту (по середині аркуша). Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень їх розділяють крапками. Переноси слів у заголовках та по всьому тексту не допускаються.

Відстань між заголовком і наступним або попереднім текстом повинна бути в межах одного рядка, однакова по всій роботі.

Найменування наступного підрозділу та початок його тексту, а також висновків до кожного розділу розташовують на тій же самій сторінці, де закінчується попередній підрозділ.

Не допускається розміщувати найменування підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після нього не розташовано жодного рядка тексту підрозділу, або лише один рядок.

Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

Приклад оформлення текстової частини пояснювальної записки наведено у додатку К.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами.

При нумерації сторінок дотримуються наскрізної нумерації по всьому тексту. Номер сторінки проставляють в правому верхньому кутку сторінки без крапки в кінці.

Титульний аркуш, завдання на кваліфікаційну роботу, реферат, перелік умовних посилань та зміст включають до загальної нумерації сторінок роботи, проте номер на цих сторінках не проставляють. Нумерацію починають зі сторінки, на якій розташовано ВСТУП.

Ілюстрації і таблиці, розташовані на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок роботи. Номер на цих сторінках проставляється.

Такі структурні частини, як РЕФЕРАТ, ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОСИЛАНЬ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ та

ДОДАТКИ не нумерують. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу великими літерами.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номеру розділу і порядкового номеру підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номеру підрозділу повинна стояти крапка, наприклад «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку друкують заголовок підрозділу.

Ілюстрації

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці.

Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

На всі ілюстрації повинні бути посилання в роботі. Якщо ілюстрації створено не автором, необхідно давати посилання на джерело, з якого позичена ілюстрація.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрацій повинен складатися з номеру розділу і порядкового номеру ілюстрації, між якими ставиться крапка, а в кінці тире, наприклад, «Рис. 1.2 –» (другий рисунок першого розділу).

Номер ілюстрації, її назва і, за необхідності, пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією вирівнюванням посередині.

Відстань від тексту до ілюстрації і від ілюстрації до тексту – один рядок, якщо ілюстрація не розташована на окремій сторінці.

Приклад оформлення ілюстрації наведено у додатку Л.

Таблиці

Таблицю розміщують після першого згадування про неї у тексті або на наступній сторінці таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи, або поворотом за годинниковою стрілкою.

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті кваліфікаційної роботи.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. Номер таблиці повинен складатися з номеру розділу і порядкового номеру таблиці, між якими ставиться крапка, а в кінці тире, наприклад, «Таблиця 1.2 –»(друга таблиця першого розділу). Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують після номеру таблиці.

Назва та номер таблиці розміщують над таблицею з вирівнюванням по ширині з абзацного відступу. Назву друкують маленькими літерами, крім першої великої. Вона повинна бути короткою та відображати зміст таблиці. Назву не підкреслюють. Наприкінці назв таблиць крапку не ставлять. Відстань від тексту роботи до таблиці – один рядок.

У випадку, коли розмір таблиці виходить за формат сторінки, таблицю поділяють на частини, які переносять на наступну сторінку. При цьому, в кожній частині таблиці (на кожній сторінці) вказують, що це її продовження, пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2».

Також слід пам'ятати, що при перенесенні таблиці на іншу сторінку, слід також переносити й заголовки граф таблиці, які в такому випадку замінюються на відповідні номери граф таблиці. Якщо таблиця не переноситься на наступну сторінку, графи таблиці не нумерують.

Заголовки граф таблиць повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих – якщо вони є самостійними.

Якщо в таблиці наведені дані, які мають різні одиниці вимірювання, то необхідно внести до таблиці окрему графу щодо одиниць вимірювання.

У таблицях допускається шрифт 12 або 14 кеглю, міжрядковий інтервал – 1.

Приклад оформлення таблиці наведено у додатку М.

Формули

В кваліфікаційній роботі формули розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються.

Формули створюються за допомогою «редактора формул» та розміщуються на окремих рядках посередині.

Формули в роботі нумерують в межах розділу. Номер формули складається з номеру розділу і порядкового номеру формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правої сторони аркушу на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад, (3.1) (перша формула третього розділу).

При використанні формул автор повинен подавати пояснення значень символів і числових коефіцієнтів безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані у формулі. Перший рядок пояснення починають з нового рядка без абзацного відступу словом «де» без двокрапки. Значення кожного символу і коефіцієнта необхідно подавати з нового рядка. Символи, що використовуються у формулах повинні мати одиниці виміру.

Що стосується переносу формул на наступний рядок, то він допускається тільки на знаках виконуваних операцій, причому знак операції на початку наступного рядка повторюють. Нумерація формул при її перенесенні розміщують на рівні останнього рядка.

Відстань від тексту до формули і від формули або/та розшифровки до тексту – один рядок.

Приклад оформлення формули наведено у додатку Н.

Посилання

Як було вказано вище, при написанні роботи автор повинен давати посилання на літературні джерела, матеріали, звідки запозичений той чи інший матеріал або окремі результати.

Посилання в тексті роботи на джерела слід виділеним двома квадратними дужками із вказівкою порядкового номера в переліку використаних джерел, звідки взяті дані, наприклад, «...у працях [1-3, 8, 10]».

Також у кваліфікаційній роботі доцільно посилатись на розділи, підрозділи, рисунки, таблиці, формули, додатки, вказуючи при цьому їх номери.

Наприклад:

«...у розділі 2...»;

«... див. підрозділ 2.1»;

«...відповідно до розрахунків підрозділу 2.2...»;

«...на рис. 1.3» або «як видно з рис. 1.3...»;

«...у табл. 2.2...» або «...виходячи з даних табл. 2.2...»;

«...(див. табл. 2.2)...»;

«...за формулою (3.1)...»;

«...у додатку Б» або «... (додаток Б)».

Список використаних джерел

Список використаних джерел повинен бути наведений після загального висновку з нової сторінки.

Список використаних джерел можна розміщувати одним з таких способів:

- у порядку згадування джерел у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Бібліографічний список складається тією мовою, якою опубліковане видання. Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно давати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць та вихідних даних видавництва. Список використаних джерел складається згідно з вимогами стандарту ДСТУ 7.1:2006, ДСТУ 8302:2015.

Приклади оформлення окремих джерел наведені у **додатку О**.

Додатки

Після останньої сторінки списку використаних джерел розміщуються додатки.

Додатки оформлюються як продовження кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожен додаток починається з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої літери друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, Щ, Ч, Ъ, наприклад, Додаток А. Якщо недостатньо літер для нумерації додатків, продовжують їх нумерувати подвійними літерами таким чином: АА, АБ, АВ, ..., БА, ББ, тощо.

Ілюстрації, таблиці, формули слід нумерувати в межах кожного додатка, наприклад «Рис. А.3» (третій рисунок додатка А), «Таблиця Б.2» (друга таблиця додатка Б).

Якщо додаток має продовження, то продовження додатка пишуть малими літерами з першої великої, вирівнюючи по правому краю сторінки, вказуючи номер додатка або номер таблиці. Наприклад, «Продовження додатка А», «Продовження табл. Б.2».

5. КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНОЮ РОБОТОЮ

На період підготовки кваліфікаційної роботи кафедра призначає студенту наукового керівника, який затверджується наказом ректора.

До основних функцій наукового керівника належить:

- практична допомога студенту при виборі теми кваліфікаційної роботи;
- узгодження підготовленого студентом завдання на її виконання;
- рекомендації щодо вибору джерел науково-методичної та специфічної інформації;
- консультація щодо збору та попередньої обробки вихідних даних у період переддипломної практики;
- науково-методичні консультації щодо розкриття змісту роботи;
- систематичний контроль за ходом виконання окремих етапів роботи затвердженого у завданні календарного плану;
- підготовка студента до апробації результатів кваліфікаційної роботи на конференціях;
- поради щодо оформлення і презентації роботи;
- оцінка якості її виконання за встановленими вимогами (відгук наукового керівника).

В ході виконання роботи науковий керівник виступає як опонент, вказує на недоліки аргументації, структури і стилю викладання матеріалу, радить, як їх краще усунути.

Студенту варто пам'ятати, що науковий керівник не є ні співавтором, ні редактором кваліфікаційної роботи і тому не повинен виправляти всі наявні в роботі теоретичні, методичні, стилістичні та інші помилки.

6. ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

6.1. Порядок захисту кваліфікаційної роботи бакалавра

Порядок захисту кваліфікаційної роботи бакалавра встановлюється «Положенням про Державні екзаменаційні комісії».

Студент допускається до захисту кваліфікаційної роботи за таких умов:

- наявність завершеної кваліфікаційної роботи;
- наявність презентації кваліфікаційної роботи;
- наявність зовнішньої рецензії на кваліфікаційну роботу (у разі реального характеру дослідження, рецензії підприємства, за матеріалами якого виконана кваліфікаційна робота);
- позитивного відзиву наукового керівника;
- наявності публікації основних результатів кваліфікаційної роботи бакалавра та/або довідки, що підтверджує апробацію кваліфікаційної роботи бакалавра на конференціях;
- довідки про відсоток запозичень у кваліфікаційній роботі (відсутність плагіату);
- залікової книжки;
- допуску до захисту роботи завідуючого випускаючою кафедрою;
- підписаного письма-замовлення від підприємства на виконання кваліфікаційної роботи;
- демонстраційного матеріалу у 4-х екземплярах.

Захист кваліфікаційних робіт бакалаврів проводиться на відкритому засіданні Державної екзаменаційної комісії за участю не менш як половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії та наукового керівника роботи, державною мовою (у випадку, якщо з поважних причин магістрант не володіє державною мовою України, за згодою ДЕК він може викладати результати досліджень іншою мовою). Якщо кваліфікаційна робота виконувалась іноземною мовою (англійською, німецькою, французькою), студент повинен доповідати відповідною іноземною мовою, а на захисті повинен бути присутній його консультант з кафедри іноземних мов. При цьому демонстраційний матеріал, який надається членам ДЕК, повинен бути виконаний українською та іноземною мовою. Зміст демонстраційного матеріалу, поданого різними мовами, повинен бути ідентичним.

Процедура захисту кваліфікаційної роботи бакалаврів включає:

- доповідь студентом основних результатів виконаних досліджень (в межах 10 хвилин);

- запитання членів комісії та інших присутніх на захисті осіб;
- відповіді студента на поставлені запитання;
- відгук наукового керівника, який зачитується безпосередньо керівником, та рецензента, який зачитується секретарем комісії;
- обговорення результатів захисту членами Державної екзаменаційної комісії і прийняття рішення та оцінювання кваліфікаційної роботи.

Доповідь студента повинна супроводжуватись презентацією.

У доповіді автор кваліфікаційної роботи на отримання кваліфікації бакалавра повинен розкрити:

- актуальність, мету, об'єкт, предмет і задачі дослідження;
- основні положення, що захищаються, їх відмінні риси, підтвердити наукове їх обґрунтування та достовірність;
- практичну цінність одержаних результатів;
- ступінь впровадження результатів дослідження.

Під час доповіді слід звертатись до ілюстративного матеріалу, коротко пояснюючи їх зміст. Не рекомендується демонструвати матеріали, на які доповідач не планує посилатись під час доповіді.

У заключному слові студент повинен дати аргументовану відповідь на можливі зауваження наукового керівника та рецензента роботи.

6.2. Критерії оцінки кваліфікаційної роботи

Оцінка виконаної кваліфікаційної роботи бакалавра здійснюється на підставі об'єктивних критеріїв за 100-бальною шкалою.

Таблиця 6.1

Шкали оцінювання результатів навчання

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Критерії оцінювання захисту кваліфікаційної роботи:

- 1) оцінка керівника;
- 2) оцінка нормоконтролера;
- 3) рівень достовірності результатів;
- 4) рівень практичної цінності результатів;
- 5) рівень знань;

- б) рівень умінь;
- 7) рівень комунікації;
- 8) рівень автономності та відповідальності;
- 9) оцінка рецензента.

Загальні критерії оцінювання та захисту кваліфікаційної роботи бакалавра представлено у табл. 6.2.

Загальні критерії досягнення результатів навчання для 6-го кваліфікаційного рівня за НРК

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
<i>Знання</i>		
♦ концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: - концептуальних знань; - високого ступеню володіння станом питання; - критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	95-100
	Відповідь містить негрубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
Рівень знань незадовільний	<60	
<i>Уміння/навички</i>		
♦ поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	Відповідь характеризує уміння: - виявляти проблеми; - формулювати гіпотези; - розв'язувати проблеми; - обирати адекватні методи та інструментальні засоби; - збирати та логічно й зрозуміло інтерпретувати інформацію; - використовувати інноваційні підходи до розв'язання завдання	95-100
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з негрубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	рівень умінь/навичок незадовільний	<60
<i>Комунікація</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ♦ донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації; ♦ збір, інтерпретація та застосування даних; ♦ спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово 	<p>Вільне володіння проблематикою галузі. Зрозумілість відповіді (доповіді). Мова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правильна; - чиста; - ясна; - точна; - логічна; - виразна; - лаконічна. <p>Комунікаційна стратегія:</p> <ul style="list-style-type: none"> - послідовний і несуперечливий розвиток думки; - наявність логічних власних суджень; - доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; - правильна структура відповіді (доповіді); - правильність відповідей на запитання; - доречна техніка відповідей на запитання; - здатність робити висновки та формулювати пропозиції 	95-100
	<p>Достатнє володіння проблематикою галузі з незначними хибами. Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) з незначними хибами. Доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами</p>	90-94
	<p>Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)</p>	85-89
	<p>Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)</p>	80-84
	<p>Добре володіння проблематикою галузі.</p>	74-79

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	
	Задовільне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Часткове володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Фрагментарне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
<i>Відповідальність і автономія</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ♦ управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; ♦ спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; ♦ формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; ♦ організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп; ♦ здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії 	<p>Відмінне володіння компетенціями менеджменту особистості, орієнтованих на:</p> <p>1) управління комплексними проектами, що передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дослідницький характер навчальної діяльності, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію; - здатність до роботи в команді; - контроль власних дій; <p>2) відповідальність за прийняття рішень в непередбачуваних умовах, що включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обґрунтування власних рішень положеннями нормативної бази галузевого та державного рівнів; - самостійність під час виконання поставлених завдань; - ініціативу в обговоренні проблем; - відповідальність за взаємовідносини; <p>3) відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб, що передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання професійно-орієнтованих навичок; - використання доказів із самостійною і правильною аргументацією; - володіння всіма видами навчальної діяльності; <p>4) здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, що передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ступінь володіння фундаментальними знаннями; - самостійність оцінних суджень; - високий рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок; - самостійний пошук та аналіз джерел інформації 	95-100
	Упевнене володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано дві вимоги)	90-94

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано шість вимог)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано вісім вимог)	65-69
	Рівень відповідальності і автономії фрагментарний	60-64
	Рівень відповідальності і автономії незадовільний	<60

Оцінювання захисту кваліфікаційної роботи проводять всі члени ДЕК за всіма складовими в балах. Після обговорення виславляють середній бал, оцінку за національною шкалою та в системі ECTS.

Теми кваліфікаційних робіт бакалаврів

1. Планування оборотних активів та оцінка їх використання.
2. Вибір ефективних методів оцінювання інвестиційних проектів.
3. Планування прибутку підприємства за рахунок фінансових активів.
4. Організація взаємовідносин підприємства та комерційного банку.
  5. Оцінка впливу форми розрахунків на стан дебіторської заборгованості.
  6. Розробка графіків погашення кредитів та сплати відсотків при різних видах кредитування.
  7. Планування формування та розподілу прибутку підприємства.
  8. Планування використання власного капіталу.
  9. Розробка плану фінансування інвестиційної діяльності за рахунок емісії облігацій.
  10. Податкове планування на промисловому підприємстві.
  11. Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства.
  12. Факторний аналіз прибутку та показників рентабельності.
  13. Планування собівартості продукції та шляхів її зменшення.
  14. Планування грошових доходів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.
  15. Планування внутрішніх темпів розвитку підприємства.
  16. Планування виробничих запасів підприємства.
  17. Планування забезпечення поточної фінансово-господарської діяльності підприємства.
  18. Формування ефективних джерел фінансування діяльності підприємства.
  19. Планування заходів, спрямованих на поліпшення фінансового стану підприємства.
  20. Планування заходів підвищення рентабельності роботи підприємства.
  21. Планування фінансової сталості та платоспроможності підприємства.
  22. Планування комплексної ревізії та тематичної перевірки.
  23. Визначення резервів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

24. Аналіз руху грошових коштів та змін власного капіталу підприємства.
25. Бюджетування на промисловому підприємстві.
26. Фінансова діяльність промислових підприємств і напрями її удосконалення.
27. Фінансова діяльність підприємств сільського господарства і напрями її удосконалення.
28. Фінансова діяльність підприємств житлового господарства і напрями її удосконалення.
29. Інвестиційна діяльність страхових компаній та її ефективність. 30. Фінансові ресурси підприємства і джерела їх формування.
31. Власний капітал як фінансове джерело функціонування підприємства.
32. Інвестиційна діяльність підприємства та її ефективність.
33. Податок на прибуток та його вплив на фінансовий стан підприємства.
34. Формування капіталу підприємства і ефективність його використання.
35. Формування прибутку підприємства і шляхи його збільшення.
36. Формування витрат діяльності підприємства і їх вплив на фінансові результати.
37. Амортизаційна політика на підприємстві та оцінка її ефективності.
38. Організація фінансової діяльності на підприємстві і напрями її удосконалення.
39. Визначення вартості джерел фінансування підприємства
40. Розробка фінансового плану підприємства
41. Визначення надійності та ліквідності кредитної установи.
42. Страхування майна підприємства та визначення механізму виплати страхового відшкодування.
43. Страхування врожаю сільськогосподарських культур.
44. Організація емісії цінних паперів підприємства.
45. Визначення процентного та безпроцентного доходу банку при кредитуванні підприємств.
46. Фінансова діяльність комерційних банків і напрями її удосконалення.
47. Фінансова діяльність інвестиційних фондів і напрями її удосконалення.
48. Фінансова діяльність страхових організацій і напрями її удосконалення.
49. Особливості формування і розвитку ринку цінних паперів в Україні.

50. Формування і розвиток ринку фінансових послуг в Україні. 11. Формування портфелю банківських продуктів.
51. Організація операцій банку на валютному ринку.
52. Оцінка якості кредитного портфеля банку.
53. Організація моніторингу клієнтів банку у системі управління кредитними ризиками.
54. Обґрунтування доцільності використання банком лізингових послуг.
55. Особливості оподаткування комерційних банків.
56. Обґрунтування структури та обсягів депозитних операцій комерційних банків.
57. Формування прибутку банку на основі надання клієнтам трастових послуг.
58. Планування комісійного прибутку комерційного банку.
59. Планування процентного прибутку банку.
60. Планування кредитних ресурсів комерційного банку.
61. Організація іпотечного кредитування у комерційному банку.
62. Організація емісії муніципальних облігацій.
63. Планування обсягів доходів і видатків бюджетної установи.
64. Планування видатків місцевого бюджету.
65. Роль податків у формуванні місцевих бюджетів.
66. Податок на додаткову вартість і його роль у формуванні доходів бюджету.
67. Визначення потреб місцевого бюджету у фінансових ресурсах.
68. Визначення можливостей власних джерел фінансування місцевого бюджету.
69. Визначення необхідних обсягів трансфертів у межах міжбюджетних відносин.
70. Визначення джерел фінансування регіональних інвестиційних проектів.
71. Формування єдиного кошторису бюджетної організації.
72. Визначення необхідних обсягів фінансування бюджетної організації.
73. Формування фінансового плану бюджетної організації.
74. Проект випуску та погашення муніципальних цінних паперів.
75. Обґрунтування системи місцевих податків.
76. Визначення умов беззбиткового функціонування комунальної власності.
77. Визначення вартості майна місцевої громади.
78. Планування розподілу фінансових ресурсів місцевого бюджету.
79. Визначення шляхів підвищення надходжень до місцевих бюджетів.
80. Співставлення структури доходів та видатків бюджетів різних країн світу.

Форма відгуку наукового керівника

ВІДЗИВ

на кваліфікаційну роботу студента(ки) групи _____

_____

(ПІБ)

« _____ »

(тема кваліфікаційної роботи)

представленої для присвоєння кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування» за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування»

1. Мета кваліфікаційної роботи _____
2. Актуальність теми кваліфікаційно _ї роботи _____
3. Зв'язок теми роботи з об'єктом діяльності бакалавра зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування _____
4. Задачі кваліфікаційної роботи _____
5. Що є позитивного в роботі _____
6. Робота з керівником роботи та інновації запропонованих рішень _____
7. Самостійність при виконанні та оформленні результатів досліджень _____
8. Виконання презентації _____
9. Дотримання стандартів _____
10. Робота _____ виконана на замовлення підприємства (організації та/або установи) та отримала позитивну оцінку його керівництва.

Таким чином констатуємо, що кваліфікаційна робота _____ рекомендується до захисту з оцінкою _____ балів.

Науковий керівник
кваліфікаційної роботи бакалавра

_____

(ПІБ)

Зміст зовнішньої рецензій на кваліфікаційну роботу

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студента(ки) Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування» на тему «_____» ПІБ студента.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи.

Теоретичне значення отриманих результатів.

Практична цінність висновків і результатів.

Недоліки та зауваження.

Загальний висновок про рекомендацію кваліфікаційної роботи до захисту та присвоєння їй автору кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування» з оцінкою «_____».

Відповідальна особа (рецензент)

(посада, місце роботи)

_____
(ПІБ)

Печатка установи, яка засвідчує підпис рецензента

Зміст замовлення на виконання кваліфікаційної роботи

Ректору НТУ «Дніпровська політехніка»
Олександрю АЗЮКОВСЬКОМУ

**ЗАМОВЛЕННЯ
на виконання кваліфікаційної роботи**

Просимо Вас надати можливість студенту(ці) групи _____
фінансового-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки
НТУ «Дніпровська політехніка» ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування _____ ПІБ
студента виконати кваліфікаційну роботу на тему: « _____ » з
використанням обліково-економічної інформації підприємства (фінансової установи).

Тема роботи є актуальною для даного підприємства (фінансової установи), тому
що завдання, поставлені в роботі, вирішують реальні проблеми підприємства
(фінансової установи) і можуть бути використані з метою підвищення
результативності та ефективності його (її) діяльності.

Фінансово-економічна інформація, передана для виконання кваліфікаційної
роботи, підпадає під дію внутрішнього «Положення про комерційну таємницю» та не
підлягає оприлюдненню.

Відповідальна особа
(посада, місце роботи)

_____
(ПІБ)

Печатка установи, яка засвідчує підпис рецензента

Форма титульного аркушу демонстраційного матеріалу

**Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

**Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра економічного аналізу і фінансів**
(повна назва)

**ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ
до кваліфікаційної роботи
бакалавра**

на тему: «_____»
_____»

Виконавець:

Студент (ка)

4-го курсу,

групи _____

_____
(підпис)

_____
(ПІБ)

Керівник роботи:

к.е.н., доц. кафедри

ЕАФ

_____
(підпис)

_____
(ПІБ)

Завідувач кафедри:

к.е.н., доц. кафедри

ЕАФ

_____
(підпис)

_____
(ПІБ)

Дніпро
202_

Форма титульного аркушу кваліфікаційної роботи

Міністерство освіти і науки України
 Національний технічний університет
 "Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА до кваліфікаційної роботи бакалавра

студента _____
 (ПІБ)
 академічної групи _____
 (шифр)
 спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
 освітньої програми **«Фінанси, банківська справа та страхування»**
 (код і назва спеціальності)
 на тему: « _____ »

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи				
Рецензент				
Нормоконтролер				

Дніпро 202_

Форма завдання на кваліфікаційну роботу бакалавра

Національний технічний університет "Дніпровська політехніка"

ЗАТВЕРДЖЕНО:
завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів

_____ (підпис) _____ (ПІБ)
« _____ » _____ 202_ року

ЗАВДАННЯ на кваліфікаційну роботу бакалавра

студенту _____ академічної групи _____
(прізвище, ім'я, по-батькові) (шифр)

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**

на тему: « _____ »

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від . .202_ р. № _____

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	
Розділ 1		
Розділ 2		
Розділ 3		
ВИСНОВКИ		
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	

Завдання видано _____ (підпис керівника) _____ (ПІБ)

Дата видачі завдання . .202_ р.

Дата подання до екзаменаційної комісії . .202_ р.

Завдання прийнято до виконання _____ (підпис студента) _____ (ПІБ)

Зразок оформлення реферату

РЕФЕРАТ

Іванов І.І. – Аналіз формування і розподілу прибутку підприємства (на прикладі ТОВ «ХХХ») – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота бакалавра ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2023.

Мета кваліфікаційної роботи – аналіз прибутку підприємства на прикладі ТОВ «ХХХ» та теоретичне обґрунтування найбільш ефективного методичного підходу щодо його планування і розподілу на основі систематизації існуючих пропозицій щодо цього питання.

У вступі викладено сучасний стан проблеми, обґрунтована актуальність теми, конкретизовано задачі кваліфікаційної роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження.

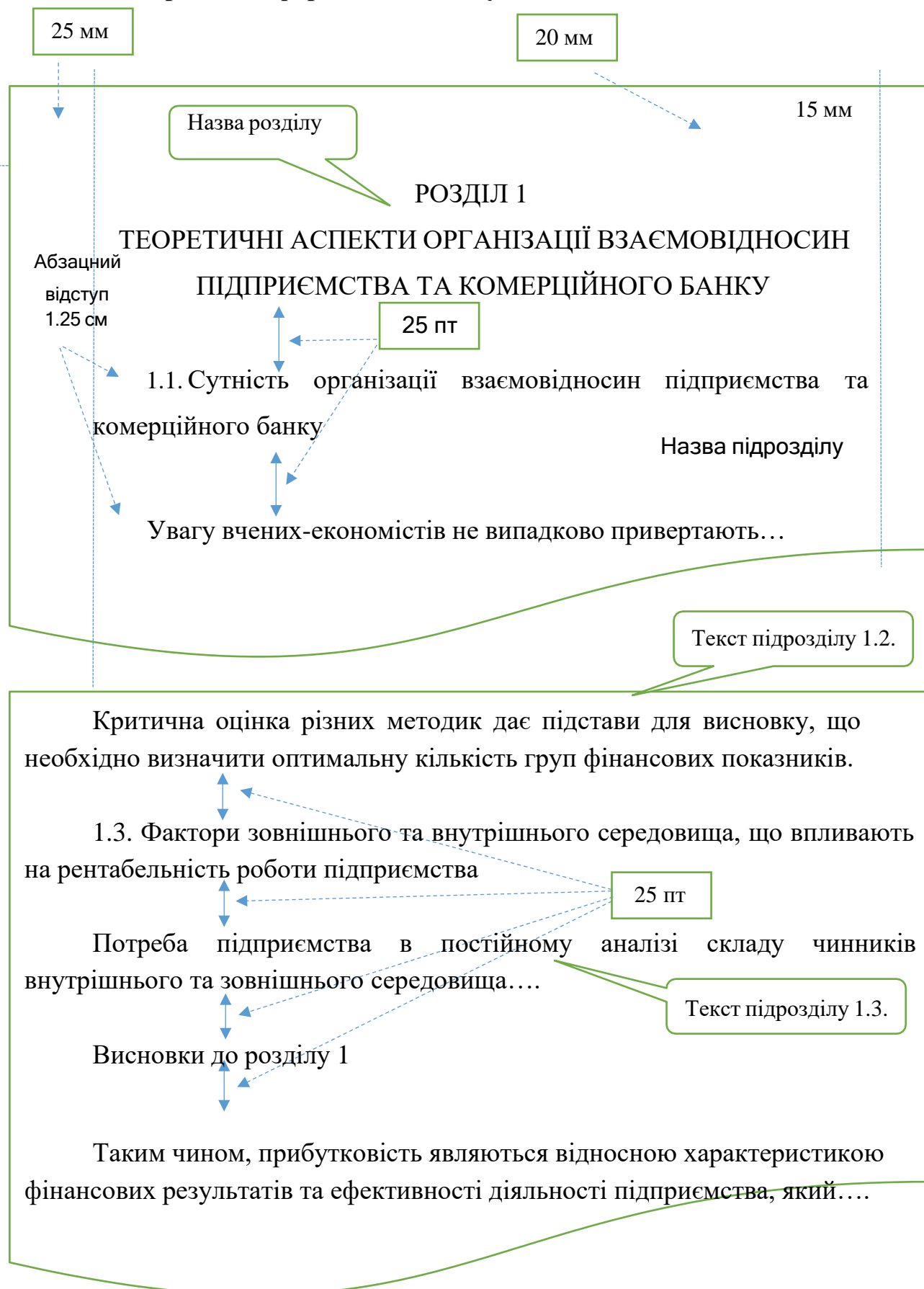
У першому розділі визначено економічну сутність та функції прибутку, розглянуто існуючі теоретичні та методологічні підходи розподілу та використання прибутку підприємства.

У другому розділі досліджено організаційну структуру ТОВ «ХХХ», проведено аналіз його фінансового стану та зроблені висновки щодо формування та використання прибутку підприємства за 2019-2021 рр.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи обґрунтовано вибір методу прогнозування прибутку з точки зору достовірності проведеного планування, розраховані прогнозні показники на основі методу екстраполяції, методу відсотків від продажів, на основі виявлення можливих резервів його підвищення.

ПРИБУТОК, ПРОГНОЗУВАННЯ, РЕЗЕРВ, МЕТОД ВІДСОТКІВ ВІД ПРОДАЖУ, МЕТОД ЕКСТРАПОЛЯЦІЇ.

Приклад оформлення тексту пояснювальної записки

Приклад оформлення ілюстративного матеріалу

Динаміка показників фінансової діяльності ТОВ «ХХХ» за 2020-2022 рр. в тис. грн. представлена на рис. 2.1.

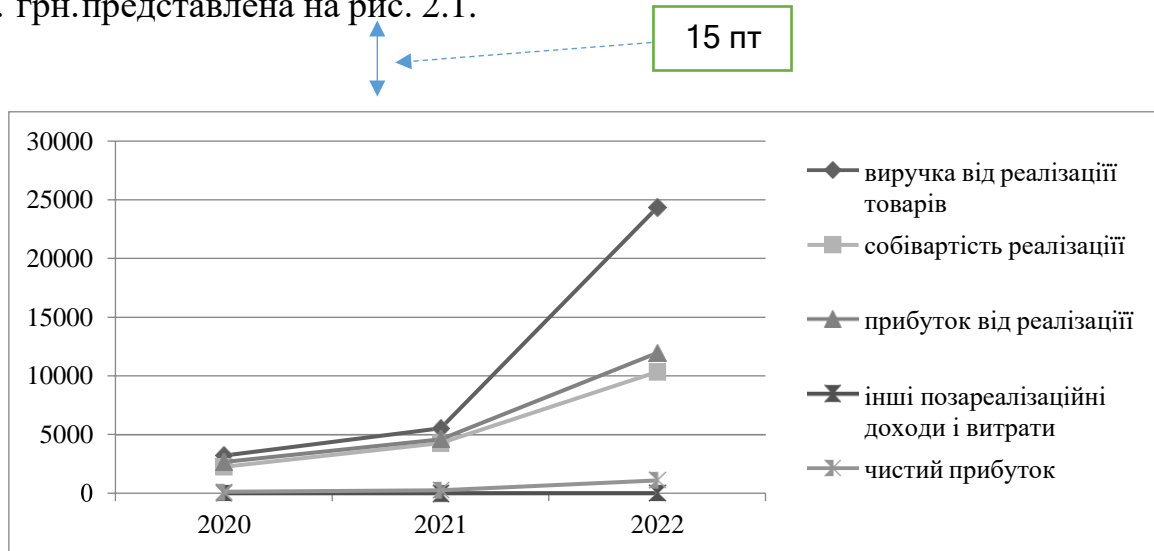

Рис. 2.1 – Динаміка показників фінансової діяльності ТОВ «ХХХ» за 2020-2022 рр., тис. грн.

Вирівнювання по центру сторінки

Виходячи з рис. 2.1, можна зробити висновок, що виручка від реалізації продукції має тенденцію до збільшення з 2020 по 2022 р.

УВАГА: Розміщення назви рисунка всередині ілюстрації не допускається!!!

Приклад оформлення таблиць

Основні показники фінансової діяльності ТОВ «ХХХ» представлені у табл. 2.1

15 пт

Таблиця 2.1 – Основні показники фінансової діяльності ТОВ «ХХХ», тис. грн.

Джерело капіталу	Наявність засобів, тис. грн.			Структура засобів, %			Відхилення 2022 до 2021	
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	Абс., тис.грн	Структури, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Статутний капітал	29,0	29,0	29,0	5,6	3,8	1,5	0	-2,3
Інший додатковий капітал	85,0	85,0	85,0	16,5	11,0	5,5	0	-5,5

-//- перехід на іншу сторінку -//-

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Нерозподілений прибуток	399,2	655,5	1750,5	77,7	85,1	93,8	1095	8,7
Усього власний капітал	513,2	769,5	1864,5	100	100	100	1095	0,9

15 пт

З табл. 2.1 видно, що показники діяльності підприємства за період 2020-2022 рр. мають тенденцію до збільшення.

Приклад оформлення формул

Трьохфакторна модель рентабельності була запропонована фінансовими менеджерами фірми Дюпон, які запропонували визначення рентабельності власного капіталу як добуток чистої рентабельності реалізації, оборотності активів та коефіцієнт фінансового левіриджу, тобто за формулою (2.2).

$$\frac{ЧП}{ВК} = \frac{ЧП}{ЧД} \cdot \frac{ЧД}{А} \cdot \frac{А}{ВК} \quad (2.2)$$

The diagram shows the DuPont equation: $\frac{ЧП}{ВК} = \frac{ЧП}{ЧД} \cdot \frac{ЧД}{А} \cdot \frac{А}{ВК}$. A box labeled '15 пт' has three dashed blue arrows pointing to the three fractions in the equation. Additionally, there are vertical double-headed blue arrows between the first and second fractions, and between the second and third fractions.

де $ЧП$ – чистий прибуток підприємства;

$А$ – середня величина активів підприємства;

$ВК$ – середня величина власного капіталу підприємства;

$ЧД$ – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Тому при аналізі коефіцієнтів рентабельності власного капіталу аналітиками фірми «DuPont» обрано як найбільш значущий, його призначення – встановити чинники, що впливають на ефективність роботи підприємства і оцінити цей вплив [19].

Приклад оформлення окремих літературних джерел

Закони, постанови, розпорядження:

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. №254/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. – (Зі змін. та допов.).
2. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 08.09.2011 р. № 3715-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19-20. – Ст. 166. – (Зі змін.).
3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.07.2006 р. № 1001 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 30. – Ст. 2132. – (Зі змін.).
4. Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.06.2009 р. №680-р // Офіційний вісник України. – 2009. – № 47. – Ст. 1593.

Книги одноосібні:

5. Соляник Л. Г. Економічний аналіз : навч. посібник / Л. Г. Соляник. – Дніпропетровськ : Національна гірничча академія України, 2007. – 199 с.

Книги двох та трьох авторів:

6. Баканов М. И. Теория экономического анализа: учебник / М. И. Баканов, А. Д. Шеремет; 4-е изд., доп. и перераб. – М. : Финансы и статистика, 1997. – 416 с.
7. Панков В. А. Контролінг і бюджетування фінансово-господарської діяльності підприємства : навч. посіб. / В. А. Панков, С. Я. Слецький, Е. М. Михайличенко. – К. : Центр навч. літ-ри, 2007. – 112 с.

Книги чотирьох та більше авторів:

8. Разрушение горных пород планетарными долотами в условиях действия гидростатического давления : [монография] / А.Н. Давиденко, Н.А. Дудля, В.Л. Хоменко, А.А. Пашенко ; М-во образования и науки, молодежи и спорта Украины, Нац. горн. ун-т. – Д. : НГУ, 2011. – 192 с.
9. Соціально-економічні парадигми сучасного гуманізму / М.В. Чечетов [та ін.]. – К. : Корпорація, 2007. – 283 с.

Видання без зазначення автора:

10. Історія української культури : навч. посіб. / за ред. О.Ю. Павлової ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К. : Центр учбової л-ри, 2012. – 343 с.

11. Підготовка фахівців / М-во освіти і науки України, Нац. гірн. акад. України ; [редкол.: Г.Г. Півняк, П.І. Пілов, В.О. Салов, Ю.Т. Хоменко]. – Д. : НГА України, 1999. – 165 с.

Багатотомне видання:

12. Іванченко Є.А. Математика для економістів. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : у 2-х т. / Є. Іванченко, Н. Самарук ; М-во фінансів України, Одес. ін-т фінансів Укр. держ. ун-ту фінансів і міжнар. торгівлі, Хмельн. нац. ун-т. – О. : Поліграф, 2011. – Т. 2.

Статті в журналах одноосібні:

13. Мініна Є. О. Застосування системи збалансованих показників для стратегічного управління підприємством / Є. О. Мініна // Вісник Хмельницького національного університету. – 2012. – Т. 1. – №2. – С. 43-45.

Статті в журналах двох та більше авторів:

14. Ганзюк С. М. Динамічний моніторинг інвестиційного клімату України / С. М. Ганзюк, В. В. Караканов // Молодий вчений. – 2016. – № 1(1). – С. 43-47.

15. Єфименко Т. І. Методологічні результати дослідження контролінгу, як позафункціонального інструменту в системі управління підприємствами залізничної галузі / Т. І. Єфименко, І. В. Підопригора, В. Д. Жариков // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – №29. – С. 320-325.

Дисертації:

16. Козуб О. В. Формування системи управління промисловими підприємствами на засадах контролінгу [Текст] : дис. ... канд. екон. наук / О. В. Козуб. – Запоріжжя, 2009. – 202 с.

Автореферати дисертацій:

17. Гарматій Н. М. Удосконалення управління процесами реалізації інвестиційних проектів (на прикладі підприємств системи телекомунікацій) : автореф. дис.канд. екон. наук : 08.00.04 / Н. М. Гарматій. – Терноп. нац. техн. ун-т ім. І. Пулюя. – Т., 2012. – 22 с.

Тези доповіді на конференції одноосібні:

18. Козар Д. С. Трансформація механізму контролінгу в умовах активізації впливу зовнішніх та внутрішніх ризиків / Д. С. Козар // Проблеми соціально-економічного розвитку підприємств : матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф. – Харків : НТУ «ХПІ», 2013. – С. 57- 59.

Тези доповіді на конференції двох та більше авторів:

19. Гринько Т. В. Інноваційний розвиток: характерні риси та проблеми / Т. В. Гринько, М.М. Кошевий // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : зб. наук. праць Приазовського державного технічного університету. Вип. 2. Т. 1. Маріуполь: ДВНЗ "ПДТУ", 2013. – С. 94-101.

Електронні ресурси:

20. Бурлака В. Пріоритети інноваційного розвитку в українській економіці [Електронний ресурс] / В. Бурлака // Діловий вісник. — 2010. – № 12 (199). – Режим доступу: <http://www.ucci.org.ua/synopsis/dv/2010/dv1012131.ua.html>.

21. Концепція загальнодержавної цільової програми розвитку промисловості України на період до 2017 року: проект Міністерства промислової політики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://industry.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=5796

Укладачі:

Дар'я БУКРЕЄВА
Олена ЄРМОШКІНА

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

В редакції авторок

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 18424960050,
м. Дніпро, просп. Д.Яворницького, 19